

**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«КИЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ»**

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від «15» квітня 2026 р. № 5)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»

Віра РОГОВА
Наказ від «15» квітня 2026 р. № 107

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів
загальної середньої освіти

«МОДЕЛЮВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З КУРСУ
«ПІДПРИЄМНИЦТВО І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ»

Розробник: КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» (Довгань А. І., канд. географ. наук, доцент проректор Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»; Часнікова О. В., канд. пед. наук проректор Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»)

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів (наказ МОН від 12.10.2022 № 904) за напрямом: «Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти»

Термін дії програми: з 01.05.2026 по 30.04.2031

Рецензенти:

Олександр Слободяник, канд. пед. наук, завідувач кафедри природничо-математичної освіти та технологій Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»; *Людмила Орлова*, учитель географії та курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» Васильківської гімназії №6 Васильківської міської територіальної громади, учитель-методист.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Розвиток підприємницької та фінансової компетентності педагогічних працівників є одним із ключових завдань сучасної системи освіти, що безпосередньо пов'язане з підготовкою вчителя до ефективного викладання курсу «Підприємництво і фінансова грамотність». В умовах глобалізованого світу, економічних викликів та необхідності забезпечення високих соціальних стандартів педагогічний працівник має виступати не лише носієм знань, а й фасилітатором формування життєво важливих фінансових навичок учнів.

Важливо, щоб учитель умів демонструвати учням можливості використання фінансових інструментів, пояснювати їхні обмеження, потенційні ризики та наслідки. Окрім цього, підготовка педагогічних працівників передбачає формування навичок критичного аналізу економічної інформації, розуміння впливу маркетингу, а також висвітлення етичних і правових аспектів підприємницької діяльності.

За результатами національних досліджень фінансової грамотності, проведених в Україні, спостерігається поступове зростання рівня фінансової обізнаності населення, однак потреба у системному розвитку фінансових компетентностей залишається актуальною. Зокрема, у дослідженні «Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні», реалізованому Проектом USAID «Трансформація фінансового сектору» у співпраці з Національним банком України, встановлено, що індекс фінансової грамотності українців становить 12,3 бала із 21 можливого, що нижче рекомендованого рівня за методологією ОЕСР.

Додаткові дані отримано у дослідженні рівня сформованості компетентності «Підприємливість та фінансова грамотність» серед здобувачів освіти, проведеному у 2024 році Національним банком України спільно з громадською організацією Junior Achievement Ukraine за участю Українського інституту соціальних досліджень ім. О. Яременка та Інституту освітньої аналітики. У дослідженні взяли участь понад 3000 учнів 10-х класів із різних регіонів України, що дало можливість оцінити готовність здобувачів освіти до практичного застосування фінансових знань і стало підґрунтям для впровадження курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» у базовій школі. Дослідження засвідчують високий інтерес молоді до фінансової освіти: близько 86 % підлітків вважають, що у школі необхідно говорити про гроші, водночас значна частина учнів не має достатніх практичних навичок управління фінансами.

У контексті впровадження ідей Нової української школи актуалізується потреба посилення методичної підготовки педагогічних працівників. Особливої уваги потребує розвиток умінь організовувати навчання, пов'язане з практичними фінансовими ситуаціями, зокрема інвестиційною та підприємницькою діяльністю. Це зумовлює необхідність удосконалення методичних підходів до реалізації діяльнісного навчання, що забезпечує формування у здобувачів освіти здатності застосовувати знання у реальних

життєвих ситуаціях. передусім у частині організації діяльнісного навчання, де здобувачі освіти мають можливість формувати життєві фінансові навички через моделювання реальних економічних ситуацій.

Саме тому зміст програми підвищення кваліфікації «Моделювання освітнього процесу з курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» (далі – Програма) спрямований на формування професійних компетентностей педагогічних працівників щодо організації освітнього процесу та набуття ними досвіду застосування інноваційних освітніх технологій.

Програму розроблено відповідно до Законів України: «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX; Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року; Державного стандарту базової середньої освіти (постанова КМУ від 30.09.2020 № 898); професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН від 29.08.2024 № 1225); Типової програми підвищення кваліфікації вчителів (наказ МОН від 12.10.2022 № 904) [18, 38–40, 151].

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які викладають курс «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8-9 класах.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми. Програма базується на засадах компетентнісного та діяльнісного підходів і передбачає короткострокову тривалість навчання з інтенсивним графіком.

Освітній процес інтегрує синхронні сесії (вебінари-воркшопи з бізнес-моделювання) з асинхронним відпрацюванням навичок використання фінансових інструментів, симуляційних ігор та розробленням прикладних Startup-проектів для ефективно організації освітнього процесу в 8-9 класах.

Навчання здійснюється за підтримки сертифікованих тренерів НУШ, які виконують роль фасилітаторів та менторів. Вони акцентують увагу на виконанні практикоорієнтованих завдань (розв’язання навчальних кейсів, аналіз реальних історій підприємницької діяльності), забезпечують обмін досвідом та супровід кожного учасника в режимі реального часу.

Освітній процес організовано з використанням платформ для відеозв’язку (Zoom, Google Meet), системи управління навчанням (Google Classroom) та закритих чат-груп (Telegram / Viber) для оперативної комунікації та групової взаємодії протягом усього навчання.

Навчання завершується презентацією персонального методичного кейса або сценарію заняття, що дозволяє педагогічному працівнику отримати готовий до практичного використання в умовах Нової української школи інструментарій ігровізації та проблемного навчання.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна: синхронний / асинхронний режими).

Мета підвищення кваліфікації: удосконалення фахових компетентностей педагогічних працівників щодо моделювання освітнього процесу з курсу «Підприємництво і фінансова грамотність».

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити розуміння змісту курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» та його ролі в реалізації концепції НУШ;
- розвивати вміння моделювати освітній процес на основі компетентнісного та діяльнісного підходів;
- розвивати вміння проєктувати заняття із використанням інтерактивних, проблемних і практикоорієнтованих методів навчання;
- сформувати навички проведення фінансових ігор та Startup-тренінгів;
- навчити конструювати компетентнісно орієнтовані завдання та оцінювати їх.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- уміння моделювати сучасні заняття з курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» на засадах компетентнісного та діяльнісного підходів;
- уміння розробляти компетентнісно орієнтовані завдання, спрямовані на формування підприємницької та фінансової грамотності учнів;
- уміння моделювати навчальні заняття з використанням кейс-методу, практичних ситуацій та елементів стартап-проєктування;
- уміння організовувати ефективну педагогічну рефлексію, спрямовану на усвідомлення учнями власного досвіду та результатів навчання;
- готовність до професійної мобільності та безперервного професійного розвитку, адаптації до змін в освітньому середовищі.

Система та критерії оцінювання результатів

Система оцінювання є комбінованою та передбачає використання:

- бальної шкали (для визначення кількісного результату);
 - рівневої інтерпретації (для якісної характеристики результатів);
- формувального оцінювання (для відстеження індивідуального прогресу слухачів).

Загальна структура оцінювання (100 балів). Слухач вважається таким, що успішно завершив програму, якщо: набрав не менше 80 балів зі 100; виконав усі обов'язкові види робіт; продемонстрував не менше ніж 80% правильних відповідей у підсумковому тесті.

Оцінюванню підлягають:

Вид діяльності	Максимальна кількість балів
Практичні завдання (розроблення кейсів, компетентнісних завдань, фрагментів уроків, рефлексивних вправ тощо)	40
Методичний продукт (фрагмент уроку / мініпроект / навчальний кейс тощо)	40
Підсумкове тестування	20

Практичні завдання оцінюються за такими критеріями:

Вид діяльності	Максимальна кількість балів
відповідність змісту завдання меті та тематиці курсу	5
реалізація компетентнісного та діяльнісного підходів	10
практична спрямованість і наближеність до реальних життєвих ситуацій	15
логічність і структурованість виконання	5
можливість використання в освітньому процесі	5

Практичне завдання вважається зарахованим за умови виконання не менше 80 % вимог.

Методичний продукт оцінюється за критеріями:

Вид діяльності	Максимальна кількість балів
наявність чітко визначеної мети та очікуваних результатів навчання	5
інтеграція сучасних підходів НУШ (компетентнісного, діяльнісного, проектного)	10
використання практикоорієнтованих методів (кейси, проекти, проблемні завдання)	10
врахування формування життєстійкості учнів	5
логічність структури та методична доцільність	5
урахування різних видів оцінювання	5

--	--

Підсумкове тестування містить завдання з однією правильною відповіддю. Тестові завдання спрямовані на перевірку засвоєння теоретичних знань і сформованості практичних умінь, передбачених програмою курсів. Оцінювання результатів тестування здійснюється за кількістю правильних відповідей.

Підсумкова оцінка визначається за 100-бальною шкалою та фіксується у формі «зараховано / не зараховано». Зараховано виставляється за умови набрання не менше 60 балів.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації.

Вартість: 500 грн на одного слухача.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програма передбачає інтерактивні лекційні заняття та синхронні практичні сесії з активним опрацюванням матеріалів. Такий темп навчання дозволяє слухачам за короткий час пройти шлях від першого знайомства з функціональним інтерфейсом цифрових сервісів до створення власного цифрового продукту.

Самостійна робота виконується асинхронно – слухачі індивідуально опрацьовують практичні завдання у віртуальному середовищі Google Classroom відповідно до змісту програми.

Підсумкові заходи включають тестування, виконання теоретичних і практичних завдань.

Зміст програми складається з двох модулів та шести тем. На етапі завершення навчання за програмою слухачі складають підсумковий тест із 10 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 20 балів. Прохідний бал – 15.

Учасники, які успішно завершили навчання та набрали необхідну кількість балів, отримують сертифікат установленого зразка відповідно до чинного законодавства.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту програми, складає: 30 год, з них: 5 год – лекційні заняття, 21 год – практична робота, 2 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. РОЛЬ КУРСУ «ПІДПРИЄМНИЦТВО І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ. 8-9 КЛАС» У РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НУШ					
Тема 1.1. Стратегічні орієнтири НУШ та особливості економічної поведінки підлітків	2	2	-	-	4
Тема 1.2. Компетентнісний, діяльнісний та глибинний підходи у викладанні курсу	-	4	1	-	5
Разом за модулем	2	6	1	-	9
МОДУЛЬ 2. ПРАКТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ					
Тема 2.1. Проблемне та кооперативне навчання: використання креативних вправ	1	3	-	-	4
Тема 2.2. STEAM-технології на заняттях з підприємництва та фінансової грамотності	1	4	1	-	6
Тема 2.3. Формування життєстійкості учасників освітнього процесу на заняттях курсу		2	-	-	2
Тема 2.4. Розроблення компетентнісно орієнтованих завдань та	1	3	-	-	4

організація рефлексії					
Тема 2.5. Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти		3	-	-	3
Разом за модулем	3	15	1	-	19
Підсумковий контроль	-	-	-	2	2
УСЬОГО (год)	5	21	2	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. РОЛЬ КУРСУ «ПІДПРИЄМНИЦТВО І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ. 8-9 КЛАС» У РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НУШ

Тема 1.1. Стратегічні орієнтири НУШ та особливості економічної поведінки підлітків

Ключові стратегії Нової української школи: компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований підходи. Орієнтація навчання на формування життєвих і економічних компетентностей учнів.

Поняття економічної поведінки людини та чинники її формування: потреби, мотиви, цінності, соціальне середовище. Рациональна та ірраціональна поведінка, вплив емоцій, когнітивних упереджень і маркетингу на прийняття рішень. Фінансова поведінка в умовах невизначеності: заощадження, споживання, інвестування, відповідальне ставлення до ресурсів.

Інтеграція стратегій НУШ у формування економічної поведінки: діяльнісне та проєктне навчання, кейси, розвиток критичного мислення і підприємницької культури. Аналіз життєвих ситуацій, планування бюджету, формування відповідального економічного вибору.

Тема 1.2. Компетентнісний, діяльнісний та глибинний підходи у викладанні курсу

Сутність компетентнісного підходу в контексті Нової української школи. Орієнтація навчання на формування ключових і предметних компетентностей, фінансової культури, підприємливості та навичок управління особистими фінансами. Практична спрямованість змісту та його зв'язок із реальними життєвими ситуаціями.

Діяльнісний підхід як основа компетентнісного навчання: виконання практичних завдань, моделювання фінансових ситуацій, прийняття рішень. Використання проєктного, проблемного, кооперативного навчання, кейс-

методу та ділових ігор. Розвиток критичного й підприємницького мислення учнів.

Глибинний підхід у навчанні: усвідомлене засвоєння знань, аналіз фінансової інформації, оцінювання ризиків та ухвалення відповідальних рішень. Практична спрямованість навчання: складання фінансових планів, аналіз економічних ситуацій, планування бюджету та відповідальне споживання.

МОДУЛЬ 2. ПРАКТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Тема 2.1. Проблемне та кооперативне навчання: використання креативних вправ

Сутність проблемного та кооперативного навчання в контексті Нової української школи. Орієнтація на активну пізнавальну діяльність, співпрацю та взаємонавчання учнів. Проблемне навчання як засіб формування вмінь аналізувати ситуації, знаходити рішення та аргументувати власну позицію.

Кооперативне навчання: організація роботи в парах і групах, розвиток комунікації, відповідальності та навичок командної взаємодії. Використання креативних вправ, рольових ігор, кейсів, дискусій, дослідницьких і практичних завдань. Діяльнісний підхід: навчання через дослідження, моделювання життєвих і фінансових ситуацій.

Аналіз економічних ситуацій, розв'язання проблемних навчальних і життєвих завдань, розвиток критичного та творчого мислення учнів.

Тема 2.2. STEAM-технології на заняттях з підприємництва та фінансової грамотності

Використання STEAM-технологій для розв'язання практичних фінансових і підприємницьких завдань. Інтеграція знань з математики, технологій, мистецтва та економіки під час створення учнівських проєктів і стартап-ідей.

Практичне застосування STEAM-підходу: розроблення бізнес-ідей, створення моделей товарів або послуг, планування бюджету, розрахунок витрат і прибутку, підготовка реклами та презентацій. Організація командної роботи над мініпроєктами та стартапами.

Використання практикоорієнтованих методів: проєктного навчання, кейсів, дослідницьких і творчих завдань, цифрових інструментів і презентацій. Формування в учнів навичок фінансового планування, прийняття рішень, креативності, комунікації та підприємливості.

Тема 2.3. Формування життєстійкості учасників освітнього процесу на заняттях курсу

Поняття життєстійкості та її роль у сучасному освітньому процесі. Зв'язок із підприємницькою та фінансовою грамотністю. Чинники формування життєстійкості: емоційна стабільність, відповідальність,

адаптивність. Методи формування: діяльнісне навчання, кейси, обговорення життєвих ситуацій. Роль учителя у створенні підтримувального освітнього середовища. Практична спрямованість: аналіз ситуацій, розвиток навичок саморегуляції та прийняття рішень.

Тема 2.4. Розроблення компетентісно орієнтованих завдань та організація рефлексії

Сутність компетентісно орієнтованих завдань та їх роль у навчанні. Орієнтація на застосування знань у реальних ситуаціях. Види завдань: ситуаційні, практичні, дослідницькі, кейси. Рефлексія як складник навчального процесу: самооцінювання, аналіз результатів діяльності. Методи розвитку рефлексії: обговорення, щоденники, зворотний зв'язок. Практика розроблення завдань і рефлексивних вправ.

Тема 2.5. Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Методи аналізу індивідуального прогресу учнів. Використання інструментів самооцінювання та взаємооцінювання. Аналіз навчальних досягнень через тематичні тести та практичні завдання. Критерії та інструменти оцінювання: рубрики, чек-листи, портфоліо. Використання портфоліо учнів як спосіб відстеження формування компетентностей. Запровадження бізнес-симуляцій для оцінювання практичних навичок. Використання практик міжнародних оцінювань. Адаптація світових підходів до оцінювання.

Забезпечення об'єктивності та прозорості оцінювання. Практика розроблення критеріїв і інструментів оцінювання.

3.1. Орієнтовний перелік теоретичних завдань

1. Які ключові компетентності формує в учнів курс «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8-9 класах?
2. Як інтегрувати елементи фінансової грамотності в навчальні предмети (географію, математику, історію тощо)?
3. Які основні відмінності між поняттями «фінансова культура», «фінансова грамотність» і «фінансова поведінка»?
4. Як розвивати в учнів підприємницьке мислення через навчальні проєкти або рольові ігри?
5. Наведіть приклади практичних завдань, які допомагають учням зрозуміти принципи складання особистого бюджету.
6. Які освітні інструменти або цифрові ресурси можна використати для навчання фінансової грамотності підлітків?
7. Як навчати школярів оцінювати ризики й приймати відповідальні фінансові рішення?
8. У чому полягає роль учителя як наставника у формуванні підприємницької компетентності школярів?

Практичні завдання

1. Моделювання уроку.

Розроблення фрагменту заняття (15-20 хв) з курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» з використанням діяльнісного або проблемного підходу.

2. Кейс «Фінансове рішення»

Створення кейса для учнів (реальна життєва ситуація: кредит, заощадження, покупка) та 3-5 запитань для прийняття рішення.

3. Startup-мініпроект

Розроблення ідеї учнівського startup-проекту (для здобувачів освіти 8-9 класів): мета, продукт, цільова аудиторія, базовий план реалізації.

4. Компетентнісне завдання

Створення компетентнісно орієнтованого завдання з фінансової грамотності, яке передбачає застосування знань у практичній ситуації.

5. Рефлексивна вправа

Розроблення короткої рефлексивної вправи (3-5 хв) після теми уроку (наприклад: «Що я зрозумів про свої фінансові рішення?»).

6. Аналіз економічної поведінки

Опис типової ситуації фінансової поведінки підлітка (імпульсивна покупка, вплив реклами) та запропонуйте варіанти педагогічного опрацювання.

7. Формування життєстійкості

Створення вправи або завдання, що формує життєстійкість (прийняття рішень у складних умовах, робота з помилками).

8. Розроблення критеріїв оцінювання

Створення простої рубрики (3-4 критерії) для оцінювання учнівського мініпроекту або кейсу.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16> (дата звернення: 09.01.2026).

2. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 09.01.2026).

3. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від

21.08.2019 № 800 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.01.2026).

4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 09.01.2026).

5. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 09.01.2026).

6. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf (дата звернення: 09.01.2026).

7. Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 904. URL:

<https://osvita.ua/doc/files/news/875/87557/6347c66e6ee1c741435520.pdf> (дата звернення: 09.01.2026).

Основні джерела

1. Багатий тато, бідний тато. [Електрон. ресурс] / Роберт Кіосакі, 2007. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=T7rHPJOLlww>

2. Геращенко О. Економіка. Власний бізнес. Перший крок / Олексій Геращенко. – Київ: Фоліо, 2020. – 123 с.

3. Дев'ятка О. Фінансова грамотність для початківців: 11 унікальних порад, які вас шокують! [Електрон. ресурс] / О. Дев'ятка // Гривня. – 2023. – 25 березня. – Режим доступу: <https://www.grivnya.in.ua/finansova-gramotnist/finansova-gramotnist-dlya-pochatkivciv/>

4. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: Навчальний посібник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти, 2020. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/2021/04/19/Osnovy%20pidpriyemnytstva.pdf>

5. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року. https://business.diia.gov.ua/uploads/8/41540-bu_strategy_fingramotnosti_2030.pdf

6. Основи економічної грамотності та підприємництва: навчальний посібник /Алексеева С. В., Базиль Л. О., Байдулін В. Б., Гриценко І. А., Єршова Л. М., Закатнов Д. О., Орлов В. Ф., Сохацька Г. В. – Житомир: «Полісся», 2021. – 248 с.

7. Письменний В. Енциклопедія для фінансово грамотних школярів / В. Письменний, С. Коженівський ; за ред. д-ра. екон. наук В. Письменного. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Тернопіль : ТОВ «Вид-во Астон», 2021. – 224 с.

8. Підприємництво для школярів. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/pidpriemnictvo-dla-skolariv-modul-3>

9. Прикладні фінанси. 8 клас: навч.- метод. посібник для вчителя / авт.. кол.; за аг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. – К. : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. – 117 с.

10. Рамка фінансових компетентностей дітей та молоді України.
<https://nus.org.ua/news/monoprylyudnylo-ramku-finansovyh-kompetentnostej-ditej-ta-molodi-ukrayiny/>
11. Технології розвитку критичного мислення учнів / Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макістер Д.; Наук. ред., передм. О.І. Пометун. – К.: Вид-во «Плеяди», 2006. – 220 с.
12. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт.кол.; – К., 2019. – 272 с.
13. Фінансовий сенсей. Дія. Цифрова освіта. URL:
<https://osvita.diia.gov.ua/courses/finansovyysensey>
14. Шепель Т. В. Основи підприємницької діяльності / Т. В. Шепель, О. О. Комліченко, А. М. Живець. – Одеса: Олді+, 2021. – 286 с.